

In gesprek met een kind

Het is van belang om ook het gesprek met een kind aan te gaan. Dit gesprek gaat niet alleen over wat hij zegt maar ook over wat hij doet!

Voor een kind in het algemeen, maar in het bijzonder voor een kind die in de knel zit, is een veilige omgeving heel belangrijk. In een vertrouwde omgeving geeft een kind eerder signalen af. Bij een heel jong kind zijn dit vooral lichamelijke signalen of vertoont hij opvallend gedrag.

Vanaf de peuterleeftijd is een kind in staat ook verbaal aan te geven wat hem dwars zit en kan hij in een gesprek uiting geven aan zijn situatie. Een gesprek met een kind kan extra informatie geven over de situatie waarin hij zich bevindt. In deze leeftijd worden signalen veelal tijdens een spel afgegeven of door rechtstreekse opmerkingen. Bijvoorbeeld: "Papa is stout omdat hij slaat".

Een basisschoolkind of een jongere kan ook signalen afgeven. Deze signalen uiten zich vaak door opvallend gedrag of indirecte verwijzingen, bijvoorbeeld door te zeggen dat hij ook nooit iets goed doet.

In het reguliere contact met een kind kun je belangstellende vragen stellen om meer informatie te krijgen over de situatie van een kind. Bij een jong(er) kind kun je ook meegaan in het spel en op die manier een duidelijker beeld krijgen wat hem dwars zit.

Het is belangrijk om die vragen te stellen die binnen je beroepsverantwoordelijkheid vallen. Je gaat daarbij uit van jouw observerende taak. Het gaat erom dat je steunend naar het kind bent en niet dat je jouw zorgen op zijn schouders legt.

Heb je ernstige zorgen of een vermoeden van seksueel misbruik, vraag dan eerst het AMK voor advies. Soms is terughoudendheid geboden in het gesprek met een kind in verband met eventuele bewijslast.

Praten met een kind tot 12 jaar

1. Bepaal van te voren het doel van het gesprek.
2. Kies een rustig moment.
3. Ga op dezelfde ooghoogte zitten als het kind en voer het gesprek met een open houding.
4. Raak een kind niet onnodig aan of blijf hem niet heel lang aankijken. Een kind kan dit als bedreigend ervaren.
5. Sluit aan waar een kind op dat moment mee bezig is, bijvoorbeeld met een tekening of een spelsituatie.
6. Wees belangstellend en begin met open vragen:
 - Wat is er gebeurd?
 - Waar heb je pijn?
 - Wanneer is het gebeurd?
7. Wissel open vragen af met gesloten vragen:
 - Ben je gevallen?
 - Vond je dat leuk of niet leuk?
8. Stel geen waaromvragen.
9. Vraag niet verder als een kind niets wil vertellen.
10. Laat een kind niet merken dat je van het verhaal schrikt.
11. Vertel een kind dat hij niet de enige is die zo iets meemaakt.

12. Stel een kind op z'n gemak en vertel dat je het heel knap vindt dat hij dat allemaal zo goed kan vertellen.
13. Geef aan dat je dit niet geheim kunt houden, maar dat je met anderen samen gaat kijken hoe je hem het beste kunt helpen.
14. Geef aan dat jij de verantwoordelijkheid neemt voor de volgende stappen, maar dat je hem wel op de hoogte zult houden.
15. Val de ouders/verzorgers van een kind niet af. Dit in verband met zijn loyaliteitsgevoelens.
16. Stop het gesprek als je merkt dat de aandacht weg is.
17. Als een gesprek niet afgerond kan worden door het tempo van een kind, plan dan een tweede gesprek om erop terug te komen.
18. Vertel een kind wat je vervolgens gaat doen.

Extra tips voor een gesprek met een jongere

1. Zorg voor een rustige plek waar je ongestoord kunt praten.
2. Stimuleer de jongere zelf te vertellen.
 - a. Benoem concreet wat je bij de jongere hebt gezien, bijvoorbeeld: "*Ik merk de laatste tijd dat je niet meer meedoet met de discussie. Hoe komt dat?*".
3. Vraag door op wat de jongere zelf van belang vindt in zijn situatie.
4. Doe een beroep op de deskundigheid van de jongere over zichzelf.
5. Als je het idee hebt dat je de informatie niet geheim kunt houden in verband met de veiligheid van de jongere, vertel hem dat dan.
6. Spreek je waardering uit over het feit dat hij jou dit verteld heeft en geef aan dat je je voor kunt stellen dat het niet gemakkelijk voor hem is.
7. Benoem regelmatig wat er gebeurt tijdens jullie communicatie (metacommunicatie).
8. Informeer de jongere over het vervolg en de eventuele stappen die je gaat nemen en wie daarbij betrokken kunnen worden (bijvoorbeeld de ouders/verzorgers).
9. Vraag de jongere wat hij zelf wil en luister naar zijn reacties.
10. Sluit het gesprek af met een luchtig onderwerp, bijvoorbeeld over een bepaalde hobby.

Geraadpleegde bronnen:

- *Amsterdams protocol Kindermishandeling; oktober 2005 - Hoofdstuk 5 Gespreksvoering*

Verder lezen:

- *Delfos, M. (2009) "Ik heb ook wat te vertellen". Communiceren met pubers. Uitg. SWP.*
- *Delfos, M. (2008) "Luister je wel naar mij". Gespreksvoering met kinderen tussen 4 en 12 jaar". Uitg. SWP.*